USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **K. R. M. A.,** zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 7. 2020, čj. OAM-848/ZA-ZA05-K11-PD2-2015, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 11. 2020, čj. 18 Az 43/2020-29,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím neprodloužil žalobci podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“) doplňkovou ochranu, která mu byla udělena v roce 2016 z důvodu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu (s ohledem na probíhající ozbrojený konflikt v Iráku) a poté prodloužena v roce 2018. Seznal, že důvody k udělení doplňkové ochrany již pominuly, neboť se situace v Iráku zlepšila. Proti tomuto rozhodnutí žalobce brojil žalobou u Krajského soudu v Ostravě (dále „krajský soud“). Namítal, že v Iráku nedošlo k natolik významným a trvalým změnám, že by již doplňkovou ochranu nepotřeboval. I po oficiálním ukončení konfliktu se samozvaným Islámským státem je situace v zemi nadále nestabilní a pro civilní obyvatelstvo nebezpečná. Nelze tedy vyloučit, že mu bude v případě návratu hrozit nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalovaný se měl rovněž podrobněji zabývat životními podmínkami, do nichž by byl žalobce navrácen, a kvůli nimž měl uvážit možnost udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný hodnotil výpověď žalobce jako rozpornou, nebral však na zřetel, že žalobce nemusel všemu dobře porozumět. Nepřihlédl ani k jeho stresu z možného neprodloužení doplňkové ochrany.

[2] Krajský soud shora označeným rozsudkem žalobu zamítl. Ztotožnil se se závěrem žalovaného, že Irák se již nenachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Jednotlivé teroristické útoky nelze vnímat jako svévolné (nerozlišující) násilí představující pro žalobce hrozbu vážné újmy či ohrožení jeho života. Podle krajského soudu nebylo zřejmé, co žalobce mínil námitkou ve vztahu k nutnosti posouzení životních

podmínek v případě návratu do země původu. Pokud měl na mysli obavu z jednání velícího důstojníka irácké armády, který žalobci dle jeho dřívějších tvrzení vyhrožoval v době jeho působení v armádě bezprostředně před opuštěním země, touto otázkou se žalovaný zabýval v rozhodnutí, jímž žalobci udělil doplňkovou ochranu. Dospěl v něm k závěru, že tuto obavu nelze hodnotit jako důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Zároveň v něm posuzoval i otázku neudělení humanitárního azylu na základě rodinné, sociální a ekonomické situace žalobce včetně jeho zdravotního stavu *(žalobce byl při svém působení v armádě při bojové akci zraněn, kvůli čemuž má omezenou hybnost v rameni, pozn. NSS)*. Důvodem pro prodloužení doplňkové ochrany nemůže být ani žalobcovo tvrzení, že v Iráku je těžké živobytí a není k mání pitná voda, elektřina, ovoce, maso ani práce. Žalovaný poukázal na to, že žalobce je dospělý, svéprávný a práceschopný člověk v produktivním věku, který není odkázán na specializovanou či nedostupnou péči v zemi původu. Má v Iráku rodinné zázemí rodičů a sourozenců, s nimiž je v současné době v telefonickém kontaktu. Proto krajský soud posoudil odkaz žalobce na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (týkající se chybějících vhodných podmínek pro poskytování specializované zdravotní péče v zemi původu) za nepřiléhavý. K námitce o možném nedostatečném porozumění v průběhu pohovoru soud uvedl, že žalobce podepsal každou stranu protokolu o pohovoru, přičemž byl poučen o právu zpětného přetlumočení protokolu za účelem kontroly, čehož nevyužil. Důvodem pro prodloužení mezinárodní ochrany nemůže být ani snaha legalizovat pobyt na území ČR anebo plánovaný sňatek s občankou ČR.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Namítl nepřezkoumatelnost rozsudku, neboť krajský soud (stejně jako předtím žalovaný) se nevypořádal s tím, že se v Iráku bezpečnostní situace nezlepšila a dostatečně nestabilizovala, kvůli čemuž Irák nesplňuje definici bezpečné země ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu anebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013. Krajský soud se nijak nezabýval posouzením intenzity změny těchto okolností, pouze zopakoval závěr žalovaného, že dřívější konflikt byl již ukončen. Neuvedl žádné úvahy, kterými se řídil při posouzení intenzity hrozícího nebezpečí v případě návratu stěžovatele do Iráku. Omezil se jen na shrnutí obsahu správního spisu, přičemž v něm obsažené zprávy nesprávně zhodnotil. Krajský soud v tomto ohledu nepřihlédl k žalobním tvrzením stěžovatele podloženými obsahem několika relevantní aktuálních zpráv o situaci v zemi původu, zejména zprávou Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) z března 2019 a zprávou Ministerstva zahraničních věcí z ledna 2020. Bezpečnostní situaci v Iráku nelze v žádném případě považovat za stabilní, neboť v zemi nadále trvá hrozba ze strany buněk IS. Frekvenci teroristických útoků nelze považovat za marginální, situace v Iráku tedy nenaplňuje podmínku trvalé změny. V zemi navíc přetrvávají i parciální vnitrostátní konflikty, jichž se irácké ozbrojené síly účastní. Z toho důvodu by byl stěžovatel jakožto příslušník armády povinen se těchto bojů účastnit, navíc by byl kvůli nevoli ze strany bývalého velícího důstojníka přidělen do oblasti eskalovaných ozbrojených konfliktů. Krajský soud byl povinen posoudit vedle obecné bezpečnostní situace i individuální situaci stěžovatele působícího v armádě, v níž byl vystaven přímému ohrožení života ze strany velitele. Nevypořádal se ani s aplikací principu *non-refoulement*, pouze svévolně (a to pouhým odkazem na úvahy žalovaného) posuzoval individuální důvody pro nenavrácení stěžovatele do země původu jen ve vztahu k jeho obavě z jednání bývalého velícího důstojníka. Krajský soud nesprávně interpretoval jednotlivé žalobní body, zejména námitku spočívající v tom, že žalovaný neměl provádět nové posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, ale pouze posuzovat, zda v zemi původu stěžovatele došlo k natolik významné a trvalé změně okolností, že lze hovořit o

stabilizaci situace odůvodňující neprodloužení udělené doplňkové ochrany. Krajský soud i žalovaný nesprávně vyhodnotili bezpečnostní situaci v Iráku, přičemž ji neposuzovali z hlediska intenzity stabilizace situace a trvalosti změn, ale nesprávně zkoumali naplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany formou doplňkové ochrany, které byly již v minulosti osvědčeny.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a z informací, které pro posouzení stěžovatelovy žádosti postačovaly. Zlepšení bezpečnostních poměrů posoudil jako trvalé, což již opakovaně potvrdil v judikatuře i Nejvyšší správní soud. V Bagdádu, kde stěžovatel naposledy před opuštěním země původu pobýval, je situace obecně dobrá a i přes teroristické útoky se přinejmenším od roku 2013 zlepšuje.

[5] Nejvyšší správní soud po posouzení formálních náležitostí kasační stížnosti nejprve přistoupil ke zkoumání její přijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. Zabýval se tedy tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele [rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany spadá mezi věci mezinárodní ochrany ve smyslu § 2 odst. 1 písm. e) zákona o azylu]. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39 (č. 933/2006 Sb. NSS).

[6] Nejvyšší správní soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal. V této souvislosti nelze přehlédnout, že ani sám stěžovatel netvrdí, v čem okolnosti jeho případu splňují podmínky přijatelnosti ve smyslu výše uvedených kritérií.

[7] Předně kasační soud neshledal v souvislosti s namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku zásadní pochybení krajského soudu, které by ve smyslu výše citované judikatury mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku měla podle stěžovatele spočívat v tom, že se krajský soud nevypořádal s námitkou nenaplnění podstatné změny okolností, pro které byla stěžovateli doplňková ochrana přiznána (prodloužena), resp. se nezabýval tím, zda je tato změna trvalá a situace dostatečně stabilní. Krajský soud se otázkou zlepšení bezpečnostní situace v Iráku zabýval, přičemž se ztotožnil se závěry, které v tomto směru učinil žalovaný. Posouzení otázky zlepšení bezpečnostní situace, její stabilizace a trvalosti těchto změn je navíc plně v souladu s četnou judikaturou zdejšího soudu ve vztahu k Iráku [srov. rozsudek ze dne 16. 5. 2019, čj. 1 Azs 389/2018-38, či usnesení ze dne 6. 6. 2019, čj. 1 Azs 46/2019-59, ze dne 26. 6. 2019, čj. 10 Azs 135/2019-31, ze dne 4. 10. 2019, čj. 4 Azs 299/2019-47, ze dne 18. 12. 2019, čj. 2 Azs 271/2019-28, ze dne 17. 4. 2020, čj. 9 Azs 32/2020-36, a ze dne 30. 4. 2020, čj. 2 Azs 368/2018-82, ze dne 10. 6. 2020, čj. 8 Azs 354/2019-34, ze dne 22. 10. 2020, čj. 7 Azs 37/2020-32, a ze dne 18. 12. 2020, čj. 10 Azs 285/2020-45). Aktuální judikatura (srov. např. usnesení ze dne 3. 12. 2020, čj. 10 Azs 327/2020-24, anebo rozsudek ze dne 9. 2. 2021, čj. 6 Azs 390/2020-25) sice upozorňuje na dynamickou a proměnlivou situaci v Irácké republice a zdůrazňuje význam aktuálnosti informací o situaci v zemi. V nyní projednávané věci však těmto požadavkům žalovaný plně dostál, neboť vycházel ze zcela aktuálních podkladů (k požadavku na aktuálnost podkladů srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2017, čj. 45 Az 21/2016-55, č. 3714/2018 Sb. NSS, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, čj. 6 Azs 109/2019-74). Dané podklady se navíc v otázce zlepšení

bezpečnostní situace v zemi shodují, krajský soud vzal skutečnosti plynoucí z těchto podkladů zjevně v potaz, přičemž tyto podklady byly navíc výrazně aktuálnější než zprávy předložené stěžovatelem v řízení u krajského soudu. Lze dodat, že stěžovatel se odmítl seznámit s podklady před rozhodnutím žalovaného, nenavrhl ani podklady doplnit o zprávy, které později předložil až v řízení u krajského soudu (pouze žalovanému předložil rodný list občanky ČR, s níž plánuje sňatek). Argumentace ve vztahu nedostatečnému, resp. nesprávnému posouzení bezpečnostní situace v zemi původu stěžovatele tedy přijatelnost kasační stížnosti nezakládá.

[8] Nejvyšší správní soud (stejně jako krajský soud a žalovaný) v žádném případě nezpochybňuje, že situace v Iráku je nadále složitá, nejistá a do určité míry nestabilní. Zároveň ale nelze přehlédnout, že se značně liší od situace, v jaké se země nacházela v uplynulých letech. V Bagdádu, v němž stěžovatel naposledy pobýval před opuštěním Iráku, je podle informací, z nichž žalovaný vycházel, bezpečnostní situace obecně dobrá. Zlepšuje se přinejmenším již od roku 2013, a to i přes teroristické útoky prováděné ve městě příslušníky IS v posledních letech. Zároveň si je Nejvyšší správní soud vědom, že stěžovatel byl před odchodem z Iráku zraněn v bojové akci příslušníky IS a dle svých tvrzení následně čelil výhružkám ze strany přímého velícího důstojníka v irácké armádě. Lze tedy rozumět jeho obavám z trvalého návratu do země původu. Pokud však v jeho případě již pominuly objektivní důvody pro prodloužení dříve udělené mezinárodní ochrany, není možno takové prodloužení mezinárodní ochrany založit na snaze vyhnout se návratu do země původu. Doplňková ochrana je totiž ze své povahy pouze dočasným institutem [§ 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu]. Pokud tak chce stěžovatel v ČR zůstat a legalizovat zde svůj pobyt (případně i v souvislosti s plánovaným sňatkem s občankou ČR), slouží mu k tomu instituty podle zákona o pobytu cizinců.

[9] Přijatelnost kasační stížnosti nezakládá ani námitka spočívající v tom, že se krajský soud nevypořádal s aplikací principu *non-refoulement* z hlediska obav stěžovatele z ohrožení života v důsledku jednání velícího důstojníka. Je nutno především upozornit na skutečnost, že stěžovatel tuto námitku v řízení před krajským soudem nevznesl, přestože uvedenou obavu opakovaně popisoval ve správním řízení. K tomu Nejvyšší správní soud obecně podotýká, že tento princip vycházející z čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků zakazuje vyhoštění či navrácení osob do země původu, pokud by v důsledku byl ohrožen jejich život z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení. Stěžovatel takové skutečnosti nenamítá, azylovou relevancí jeho výše popsané obavy se žalovaný zabýval již v rozhodnutí z roku 2016 o udělení doplňkové ochrany, jímž zároveň stěžovateli neudělil azyl. Nejedná se tedy o skutečnosti, ke kterým by krajský soud mohl a měl přihlížet v souladu s respektováním zásady *non-refoulement* (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, čj. 5 Azs 3/2011-131, a čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany), ani o skutečnost, ke které by měl přihlédnout *ex offo*.

[10] Stejně tak stěžovatel v řízení před krajským soudem nevznesl nyní namítanou obavu, že jako příslušník irácké armády by byl v případě návratu do země povinen se zapojit do bojů, které irácké ozbrojené složky nadále vedou, přičemž by mu kvůli nevoli ze strany velícího důstojníka hrozilo zapojení do oblasti eskalovaných ozbrojených konfliktů. Tato nově vznesená námitka (která nebyla uplatněna ani ve správním řízení) představuje ničím nepodloženou spekulaci, a to tím spíše, že stěžovatel v průběhu správního řízení sám uvedl, že i přes spor s přímým velitelem se rozhodl zůstat v irácké armádě kvůli své cti a

zajištění obživy. Nejvyšší správní soud tedy neseznal, že by krajský soud při posouzení stěžovatelovy individuální situace v případě návratu do země původu na základě jím uplatněných žalobních námitek pochybil způsobem zakládajícím přijatelnost kasační stížnosti.

[11] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného došel k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[12] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že soud kasační stížnost odmítl, nemá právo na náhradu nákladů řízení žádný z účastníků.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. března 2021

Milan Podhrázký
předseda senátu